

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI

MUSTAFA V. KOÇ'UN

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

17 Ekim 2008

Ceylan Intercontinental, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxioffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Değerli üyeler,

Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Aktütün, Diyarbakır ve dün Çukurca'da teröre kurban verdiğimiz şehitlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine, yakınlarına ve tüm Türk milletine sabır, metanet ve başsağlığı diliyorum.

Acılarımız, sağduyumuzu ve aklımızı tutsak almasın. Aksine, bir kez daha ve soğukkanlılıkla terörün kaynaklarını, terörle mücadelenin farklı boyutlarını değerlendirelim. Güvenliği çok yönlü biçimde yeniden ele alırken, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan yapılabilecekleri de bu değerlendirme sürecine dahil edelim. Dileğimiz, bu çok önemli konunun orta vadede ülke gündeminden çıkmasını sağlayacak adımların bugünden atılmaya başlanmasıdır.

Hepinizin bildiği gibi, küresel finansal dalganın yarattığı olağanüstü belirsizlik ortamı, tüm iktisadi kesimler gibi bizleri de oldukça kaygılandırmakta ve düşündürmektedir. İş dünyası olarak belirsizlik altında karar alma konusunun, girişimciliğin ayrılmaz bir parçası olduğunun, hiç şüphesiz farkında olan bir kurumuz. Ancak, belirsizliğin sınırları daraldıkça, piyasa ekonomilerinin daha verimli sonuçlar üretebildiğini de hepimiz çok iyi biliyoruz. Bugün küresel ekonominin içinde bulunduğu krizin yarattığı belirsizlik olağan boyutların çok ötesine geçmiş durumdadır. Piyasayı oluşturan temel kurumlar sarsıntı geçirmiş, piyasaların fiyat oluşturma yeteneği azalmış ve belirsizlik bir "güven bunalımı"na dönüşmüştür.

Bu güven bunalımı, sanayileşmiş ülke otoritelerinin, ortaya çıkan krizin temellerini tam olarak analiz edemeden, ödeme sistemlerini rahatlatmaya yönelik olarak, piyasaya sürekli artan oranda müdahale etmelerine neden olmuştur. Bu müdahalelerin tüm sonuçlarını görebilmekten ve orta-uzun dönem etkilerini öngörebilmekten uzaktayız. Ancak unutmamak gerekiyor ki, her piyasa müdahalesinin bir maliyeti vardır ve başarılı müdahalenin ölçütü, maliyetin mümkün olduğunca adil paylaşımı ve ilgili müdahalenin piyasa mekanizmasında kalıcı hasar bırakmamasıdır.

Bir başka önemli nokta, bu kriz vesilesiyle su yüzüne çıkan, finansal otoritelerin tutumları ve bu tutumları şekillendiren düzenlemelerle ilgili tartışmalardır. Özellikle son on yılda, uluslararası mal ve hizmet ticareti oldukça hızlı yükselmiştir. Ancak finans sektöründeki düzenlemelerin ve bağlı olarak küreselleşmede meydana gelen hızlanmanın geride kaldığı, birçok ekonomist tarafından ileri sürülmektedir. Bu tartışmalar, yeni küresel finansal regülasyonların ortaya çıkmasına ilişkin işaretler sayılmalıdır.

Hatta bu küresel yeniden yapılanma ihtiyacı, mali sektör yanında, piyasa aksamaları sürekli yaşanan, enerji, güvenlik ve çevre başta olmak üzere birçok alana da hızla genişleyecek, belki de yeni uluslararası otoriteler tesis edilecektir. Diliyoruz bu tür düzenlemeler, G3, G7 kapsamının çok ötesinde paydaşları da içeren, en azından G20 ölçeğinde kurgulanabilen bir süreç içinde gerçekleştirilir.

Değerli üyeler,

Hiç şüphesiz olmasın ki, rekabete dayalı piyasa ekonomisi, rotasını düzeltecek, kurumlarını gözden geçirerek güçlendirecek ve yeniden refah artışı sürecini tesis edecektir. Piyasa ekonomisi ve serbest rekabet başı boşluk anlamına gelmez. Aksine rekabete dayalı piyasa

ekonomisi, rekabetin düzenlendiği hassas bir dengedir; kurumları ve kuralları ile birlikte, ekonomik aktörlere en yüksek refah düzeyini sunabilen özel bir durumdur.

Piyasa ekonomilerinin küresel düzeyde düzenlenmeye doğru yol aldığı bu sürece devlet, özel sektör ve tüm ekonomik aktörler olarak bilinçli bir biçimde hazırlıklı olmak durumundayız. Krizin Türkiye boyutunu da ele alırsak, bu yaklaşımımızı daha iyi kavrayabiliriz.

Hiç kuşkusuz, bankacılık sektörünün 2001 krizinin ardından yeniden yapılanması ve düzenleyici kurum anlayışının ciddi ölçüde gelişmesi, bize, küresel mali krizin Türk finans sektörü üzerindeki etkilerini en aza indirmeye olanağını vermiştir.

Reel sektörde ise küresel krizin etkilerinin kaçınılmaz olarak biraz daha belirgin hissedilmesi beklenmelidir. Her şeyden önce, finansal krizi derinlemesine yaşayan ihracat pazarlarımızdaki büyüme, muhtemelen sifıra yakın düzeyde gerçekleşebilir. Türkiye ekonomisinde dışa açıklık oranının yüzde 50'lere yaklaştığı düşünülürse, bu bizim sanayimize de bir yavaşlama olarak yansıtacaktır.

Bunlar aşılamayacak sorunlar değildir, ama zaman kaybının maliyeti de özellikle bizim gibi gelişmekte olan ekonomilerde çok yüksektir. Yapılması gereken, sakinleştirici olmaya çalışırken tartışmaları bastırmak değil, geniş bir istişare mekanizmasıyla, gerektiğinde doğru zamanlama ve doğru enstrümanlarla süreci yönlendirebilmemizi sağlayacak hazırlıkları gerçekleştirmek, prensipleri belirlemektir.

Bu zihinsel hazırlık sürecinde Türkiye'nin, dün de, bugün de karşı karşıya kaldığı temel problem uzun dönemli ve istikrarlı büyüme olmuştur. Bu problemi nispeten aşabildiğimiz dönemler, ülkemizde piyasa ekonomisinin ve regülasyonların da nispeten doğru çalıştığı dönemler olmuştur.

Neredeyse her türlü enstrümanın ucu açık olarak kullanıldığı bu küresel ortamda, ülke olarak, rotamızı kaybetmemeye, 2000'li yılların başlarından beri uygulanan doğru politikalar sonucu ülke olarak elde ettiğimiz refah kazanımlarını ve bununla birlikte "bağımsız merkez bankası", "dalgalı kur", "düzenleyici kurumlar" ve "disiplinli kamu bütçesi" anlayışlarını korumaya özen göstermeliyiz.

Dolayısıyla, makroekonomik istikrar, rekabetçi ve şeffaf yatırım ortamı, etkin inovasyon politikaları, özerk, şeffaf ve iyi denetlenen düzenleyici kurumlar, programlı harcama ve gelir politikaları olan disiplinli bir bütçe, uzun dönemli istikrarlı büyümenin ve ülkemizdeki refah düzeyinin temel belirleyicileri olarak her durumda önümüze çıkacaktır. Bu nedenle, bizim kısa dönemli tedbirlere öncelik vermek, orta ve uzun dönemi ikinci plana atmak gibi bir lüksümüz yoktur.

Türkiye, uzun dönemli büyümenin şartlarını yeni bir heyecanla sürdürmeye devam ederken, aynı zamanda, finansal dalgalanmanın reel sektör üzerindeki muhtemel etkilerini sınırlayacak şekilde, hem bankacılık sektörünü muhtemel risklere karşı koruyan, hem de bankacılıkla reel sektör arasındaki akışkanlığı artıran yaratıcı düzenlemeleri uygulamaya koyabilmelidir.

Değerli üyeler,

Bütün bunların sağlanmasında, güven ve istikrarın, toplumsal mutabakat ve işbirliğinin, ulusal birlik ve beraberliğin olmazsa olmaz koşullar olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir. Küresel krizin yarattığı, kurumlara yönelik güven bunalımı da dikkate alındığında, bu koşulların ne kadar önemli olduğu daha da belirginleşmektedir.

Sağlıklı tartışma ortamının, eleştiri ve özeleştirin, ortak aklın, dürüstlük ve güvenin, şeffaflığın, sağduyu ve akliselimin hayatımıza sinmesini, her hareketimizi yönlendirmesini sağlamak gerekir. Ekonomiyi tüm aktörlerin ve birimlerin tam koordinasyonunu sağlayarak yönetebiliyor olması gerekir.

Bir kez daha altını çizerek söylemek gerekiyor ki en önemli faktör, toplumsal güven ortamının tam olarak tesis edilmesidir. Bunun için son dönemlerde ortaya çıkan ve çeşitli araştırmalarla gözlemlendiğimiz güven eksikliğini yaratan sebeplerin neler olduğunun çok iyi analiz edilmesi gerekir.

Bize göre mevcut güven kaybında, seçimlerden bu yana ekonominin bir türlü gündemin birinci maddesi haline gelememesinin önemli bir rolü vardır. IMF anlaşması bittikten sonra aylarca bu modelin yerini neyle ikame edileceğinin belirlenememesini, AB ile ilişkilerin gündem dışına itilmesinin de önemli nedenler olduğunu göz önünde bulundurmak zorundayız.

Öte yandan, polemik yaratan gündemlerin etrafında yaşanan tartışma ve çatışmalar gerçek gündemin önceliği yitirmesine sebep olmaktadır. Çözüm bekleyen sorunlar ortada dururken, bunlarla ilgili ortak akıl aramak yerine, eleştiri ve tartışmalardan rahatsız olarak onları bastırmaya çalışmak, siyaseti sürekli çatışma ve kutuplaşma tonunda sürdürmek, bu çatışma ortamının etkisiyle, siyasal istikrarsızlık algısını güçlendirmeye hizmet etmekte, bu da sosyal ve ekonomik aktörlerin güvenini aşağı çekmektedir.

Bu yüzden, toplumsal güvenin tesisi ve güçlendirilmesi için, siyasette daha demokratik, daha uygar ve daha katılımcı bir ton benimsemeyi; bunu ulusal bir anlayış haline getirmeyi atılabilecek en önemli adım olarak görüyoruz.

İkinci önemli adım, ekonominin gündemin sürekli ilk maddesi olmasını sağlamaktır. Ekonomide güçlü bir koordinasyonun sağlanması, şeffaf ve programlı mali disiplinden taviz verilmemesi, makro ekonomik uyum programı anlayışının ve AB çıpasının yeniden tesis edilmesi izleyen adımlar olmalıdır.

En önemlisi, altı yeterince doldurulamayan “her şey kontrol altında” söyleminin terk edilerek, yerine kamuoyuyla, ekonominin aktörleriyle, iş dünyasının temsilcileriyle, somut ve yaratıcı programlar ve stratejiler temelinde sürekli iletişim ve işbirliği anlayışını ortaya koyabilmektir.

Değerli üyeler,

TÜSİAD olarak böyle dönemlerde her zaman çok hassas bir konumda oluyoruz. Çağdaş demokrasilerin vazgeçilmez unsurlarından olan sivil toplumun denetim fonksiyonunu yerine getirirken, uzman bir girişimci kuruluş olarak eleştiri ve uyarılarımızı yaparken, zaman zaman

siyasi aktörlerin hoşuna gitmeyen şeyler söylemek zorunda kalıyoruz. Bu yüzden de sık sık tepkilere maruz bırakılıyor.

TÜSİAD bugün siyaset sahnesinde faaliyet gösteren pek çok siyasi partiden daha eski bir iş dünyası temsil örgütüdür. Başlıca misyonumuz, Türkiye'nin gelişmiş ülkeler arasında yerini alması için gerekli politikaların oluşturulmasına katkı sağlamaktan ibarettir ve TÜSİAD bu misyonun gereklerini yerine getirme doğrultusunda hareket ettiğini defalarca kanıtlamıştır.

Bugün de bu bakış açısıyla konulara yaklaşıyoruz. Riskleri iyi yönetebilmek için, onları doğru kavramak gerektiğini söylüyoruz. Bu bir kez sağlandıktan sonra, iyi niyetli bir tartışma ve istişare zemininde, ülke olarak, elbirliği ile her sorunun üstesinden gelebileceğimize yürekten inanıyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.